

# Inhoud

01	Amsterdam	6	27	Nijmegen	110
02	Ouderkerk aan de Amstel	10	28	Zaltbommel	114
03	Bergen	14	29	Amerongen	118
04	Hoorn	18	30	Zeist	122
05	Enkhuizen	22	31	Baarn	126
06	Urk	26	32	Laren	130
07	Schokland	30	33	Haarzuilens	134
08	Hindeloopen	34	34	Den Haag	138
09	Sneek	38	35	Delft	142
10	Harlingen	42	36	Schiedam	146
11	Franeker	46	37	Rotterdam	150
12	Leeuwarden	50	38	Schoonhoven	154
13	Pieterburen	54	39	Dordrecht	158
14	Appingedam	58	40	Zierikzee	162
15	Groningen	62	41	Veere	166
16	Veenhuizen	66	42	Domburg	170
17	Assen	70	43	Vlissingen	174
18	Coevorden	74	44	Middelburg	178
19	Diever	78	45	Breda	182
20	Kampen	82	46	Woudrichem	186
21	Zwolle	86	47	Heusden	190
22	Holtén	90	48	's-Hertogenbosch	194
23	Delden	94	49	Steyl	198
24	Gorssel	98	50	Thorn	202
25	Zutphen	102	51	Maastricht	206
26	Ruurlo	106	52	Eijsden	210



# Voorwoord

‘Nooit meer een saaie zondag.’ Dat was mijn motto toen ik 20 jaar geleden mijn allereerste gids *52 zondagen wandelen & lunchen* schreef. Het werd een onverwacht groot succes en er volgde een hele reeks van 52-reisgidsen, waar ik enorm van genoot.

Toen de uitgever mij in het voorjaar van 2020 vroeg om een nieuwe editie van mijn allereerste boek te maken, kon ik mijn geluk niet op! Ik ging meteen op stap. Eerst een beetje in de buurt; naar Noord-Holland, Zuid-Holland en Noord-Brabant. Totdat corona roet in het eten gooide. De eerste weken bleef ik keurig thuis, maar toen de deadline naderde, wilde ik gewoon op stap, naar al die mooie steden en dorpen.

De Waddeneilanden vielen af, want de veerboten voeren niet. België bewaarde ik voor een volgend boek, omdat de grenzen waren gesloten. Zelfs de provincie Zeeland bleef dicht voor de toerist.

Maar ik mocht er uiteindelijk toch overnachten en heb daar vijf prachtige wandelingen gemaakt. Wat was dat heerlijk! Vol goede moed ging ik naar het noordoosten van Nederland en ‘deed’ er vijf provincies achter elkaar, om tot slot naar Limburg af te reizen. In het begin logeerde ik corona-proof, met een ontbijt dat op de gang werd klaargezet. Voor ’s avonds kocht ik dan een kant-en-klare salade bij de supermarkt. Maar langzamerhand werden de maatregelen wat versoepeld en kreeg ik in de hotels zelfs weer een heerlijk diner. Het maakte mij overigens allemaal niets uit. Ik genoot, ik was weer even thuis in al die prachtige steden en dorpen van ons land.

**Ellie Brik**

★ De meeste **wandelingen** in dit boek zijn **niet langer dan 5 kilometer**. Alleen in de grotere steden zijn de routes soms een of twee kilometer langer.

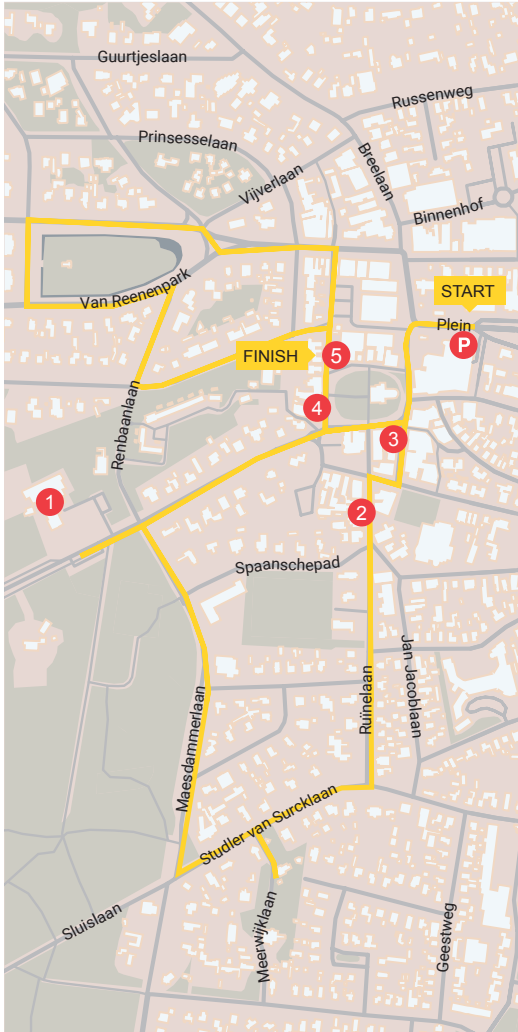


zondag  
#03

# Bergen

Bergen bestaat uit het dorp zelf en het drie kilometer verderop gelegen Bergen aan Zee. Je vindt hier een ideale mix van strand en cultuur. Al aan het begin van de vorige eeuw was Bergen geliefd bij kunstenaars. Charley Toorop was een van de beroemdste bewoners. Voor mij betekent Bergen pure nostalgie. Ik kwam hier al als jong meisje met mijn vader en moeder tijdens onze zomervakanties. Ik vind het nog steeds een heel fijn dorp, waar ik onmiddellijk een vakantiegevoel krijg.

→ Wandel vanaf het Plein naar de gotische Ruïnekerk, gebouwd in 1595. Deze kerk werd in 1574, tijdens de Tachtigjarige Oorlog, geplunderd en afgebrand door geuzen, maar later weer opgebouwd. Op de hoek van de Oude Prinsweg staat een bronzen beeld van de dichter Adriaan Roland Holst die van 1918 tot 1978 in Bergen woonde. Ga hier rechtsaf de Hoflaan in. Op nummer 26 vind je **Museum Kranenburgh 1**. In 1882 is het als ambtswoning gebouwd voor de burgemeester van Bergen, maar ook de kunstenaars Lucebert en Ans Wortel hebben er nog gewoond. In de hoge ruime zalen hangt voornamelijk kunst van de Bergense School. Vanuit het museum-café kijk je uit op de sfeervolle beelden-tuin. Ga na je bezoek aan het museum linksaf de Hoflaan in en sla dan rechtsaf de Maesdammerlaan in. Of volg het bospad evenwijdig aan deze laan tot aan de Studler van Surcklaan en ga hier linksaf. De huizen hier, veelal met rieten dak, zijn rond 1915 ontworpen door architecten van de Amsterdamse School, zoals De Hut, op de hoek, en even verder Huize De Bark. Deze villa is geïnspireerd op de vorm van een schip. Ook bijzonder is het tuinhuisje De Ark, gebouwd in 1918. Wandel even de Meerwijklaan in voor nog meer architectuur uit begin 20e eeuw en vervolg de Studler van Surcklaan tot aan de Ruïnelaan. Op nummer 12 is **Conceptstore l'Etoile 2** de moeite waard om even binnen te kijken. Gelukkig ook op zondagmiddag geopend. Ga bij de Dorpsstraat rechtsaf en bij banketbakkerij Roos linksaf de Kerkstraat in. Aan het einde hiervan ga je linksaf langs restaurant **Het Huis met de Pilaren 3**; de Nederlandse dichter Adriaan Roland Holst was hier een van de stamgasten. Vanaf het overdekte terras heb je mooi uitzicht op de Ruïnekerk. Het kleine maar gezellige **Restaurant Echt 4** iets verderop is voor de liefhebber van de pure keuken. Op de kaart staan biologische gerechten, zelfgemaakte taarten en gezonde sapjes. Je kunt bij Echt ook overnachten. Wandel na de lunch langs de Eerste Bergensche boekhandel (soms ook op zondag open), een must voor liefhebbers van bijzondere boeken. Volg het wandelpad



langs Gemeentemuseum Het Sterkenhuis naar de Stationsstraat. Ga hier linksaf naar het Van Reenenpark en maak een rondje langs het ruim 100 jaar oude hertenkamp. De twee bronzen zwanen zijn van kunstenaar Karin Aulbers en werden in 2017 geschonken door de Vrienden van het Bergense Hertenkamp. Het beeld heeft als titel *Wilde Zwanen*. Jacob van Reenen, van 1885-1923 burgemeester van Bergen, doneerde de grond aan de inwoners van Bergen, op voorwaarde dat hier een hertenkamp kwam en ook bleef. Weer terug in het centrum is er nog tijd voor een bezoekje aan **Gemeentemuseum Het Sterkenhuis** 5. Bewonder hier de stijlkamer en de boerenkeuken van rond 1900. Aan het einde van de dag is het maar moeilijk kiezen uit al die terrassen in het centrum van dit mooie vakantiedorp. Heb je nog energie over? Aan de Breelaan 52 kun je een fiets huren bij fietsverhuurbedrijf BonBonBike. Maak een fietstocht naar Bergen aan Zee via de lommerrijke Eeuwige Laan en geniet van een drankje bij de Zilte Zoen.

16

#### Tips in Bergen

- ★ **Parkeren** is mogelijk in de parkeergarage aan het Plein.
- ★ De meeste **(mode)winkels** in Bergen zijn op **zondagmiddag geopend**.
- ★ Een van de mooiste overnachtingsadressen in Bergen is boetiekhotel **In de Aap** aan de Karel de Grotelaan 40. [www.indeaap.com](http://www.indeaap.com)

#### Adressen wandelroute Bergen

- 1 **Museum Kranenburgh**, Hoflaan 26, [www.kranenburgh.nl](http://www.kranenburgh.nl), open op zondag 10.30-17.00 uur
- 2 **Conceptstore l'Etoile**, Ruinelaan 12, [www.lettoile.store](http://www.lettoile.store), open op zondag 13.00-16.00 uur
- 3 **Het Huis met de Pilaren**, Raadhuisstraat 10, [www.pilarenbergen.nl](http://www.pilarenbergen.nl), open op zondag 9.00-1.00 uur
- 4 **Restaurant Echt**, Oude Prinsweg 5, [www.echtfood.nl](http://www.echtfood.nl), open op zondag 8.30-17.30 uur
- 5 **Gemeentemuseum Het Sterkenhuis**, Oude Prinsweg 21, [www.museumhetsterkenhuis.nl](http://www.museumhetsterkenhuis.nl), open op zondag mei-okt 13.00-17.00 uur



17

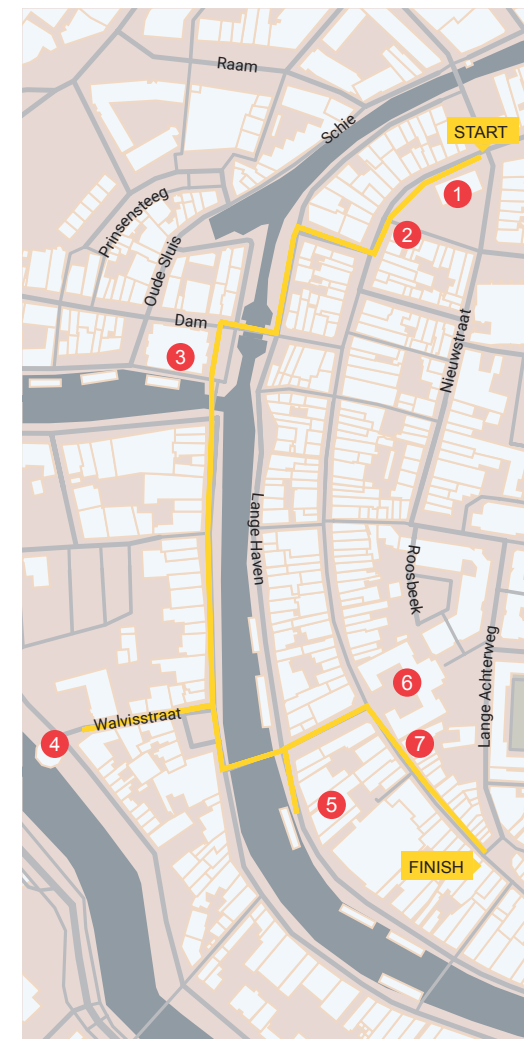


zondag  
#36

# Schiedam

De Schiedamse distilleerderij Loopuyt heeft in 2019 ter ere van de 75ste verjaardag van Jules Deelder een eigen 'Hard gin hakt erin' op de markt gebracht. Er verschenen slechts 1944 (zijn geboortjaar) flessen op de markt, voorzien van een gedicht van de Rotterdamse nachtburgemeester. Jules noemde de afdrank Spartaans. Helaas heeft hij maar kort van deze eer kunnen genieten. Hij overleed kort na zijn verjaardag. Het historisch centrum van deze Jeneverhoofdstad is verrassend mooi. Ik wandelde langs branderijen, romantische grachten, monumentale pakhuisen en ophaalbruggen.

→ Een fijne start is **Brasserie Stadhuis 1**. In de 16e eeuw was dit een minder leuke plek voor vrouwen die van hekserij beschuldigd waren. Zij werden op een ladder vastgebonden en uit het raam van de zijgevel op de brandstapel gegooid. Vanaf het terras heb je een mooi uitzicht op de Sint Janskerk uit 1400. In de bijbehorende doopkapel is sinds 1579 de Waag gevestigd. Hier werden tot 1930 goederen gewogen. In dit in 1990 gerenoveerde rijksmonument kun je nu terecht bij de Stichting Promotie Schiedam (open op zondag vanaf 12.00 uur). Een kopje koffie kun je ook drinken bij **Lucas Drinkwinkel 2**. Deze koffiebar annex café zit in een voormalig politiebureau. De wc's zijn verstopt achter oude celdeuren. Wandel verder via de Brede Marktsteeg, ga de Nieuwe Sluisstraat in en steek de voetgangersbrug over bij de sluis. In dit alleroudste deel van Schiedam liet Aleid van Holland, gravin van Henegouwen, in 1260 een dam in de Schie leggen. Ze speelde een belangrijke rol in de geschiedenis van Schiedam en zorgde ervoor dat het stadsrechten kreeg. In 1991 kreeg ze daarvoor een standbeeld: Vrouwe Aleida. Kijk even omhoog bij het Zakkendragershuisje en bewonder de klokkentoren uit 1725. De imposante **Korenbeurs 3** uit 1787, waar vroeger moutwijn en granen verhandeld werden, is nu in gebruik als Openbare Bibliotheek. In het hoge atrium met binnentuin is een kleine brasserie. Wandel langs de bronzen jeneverbrandersknecht en ga de ophaalbrug over naar de mooiste gracht van Schiedam, de Lange Haven. In de 18e- en 19-eeuwse monumentale koopmanshuizen woonden vroeger voornamelijk rijke jeneverbranders en distillateurs. Wanneer je de Vismarkt oploopt zie je aan het einde van de Walvisstraat **Museummolen De Walvisch 4**. Het is een van de zeven windmolens die Schiedam nog bezit, ooit waren het er ruim dertig. Deze windmolens maalden gerst en rogge als grondstof van de bekende Schiedamse jenever. Nu kun je er alleen nog pannenkoekenmeel kopen. Vanaf de houten omloop rond de molen heb je een prachtig uitzicht op de andere molens van Schiedam. Loop terug naar de Lange



Haven en steek de Appelmarktbrug over. En dan is het eindelijk tijd voor een bezoekje aan het **Jenevermuseum** 5 met de historische moutwijnbranderij De Gekroonde Brandersketel. Na het museumrondje mag je drie jenevertjes proeven. Op de tweede etage hebben ze nog veel meer soorten jenever. Loop via de Appelmarkt naar de Hoogstraat. Voor mij als museumliefhebber is het hoogtepunt van deze dag toch wel het **Stedelijk Museum** 6. Aan de buitenkant en de entree zie je dat dit voormalige gasthuis al ruim 235 jaar oud is. Binnen zijn de zalen hoog en modern. Het museumcafé en de museumwinkel zitten in de voormalige kapel, compleet met kansel en kerkorgel. De grote rode kastenwand is gevuld met stukken van de collectie. Liefhebbers van Appel, Corneille en Lucebert kunnen hier hun hart ophalen. Wandel nog even de Hoogstraat op. Op nummer 106 is een kleine maar fijne boekwinkel, **Het Schiedams Boekhuis** 7. Vanaf hier wandel je weer terug naar het station of de parkeergarage aan de Horvathweg. Als je er nog geen genoeg van hebt, kun je vanaf de Vismarkt een vaartocht maken in een milieuvriendelijke fluitsterboot. De tocht duurt een uur en gaat door de grachten van Schiedam.

#### Tip in Schiedam

★ **Parkeren** kun je bij de P+R parking Horvathweg, hier is ook het station. Volg de ANWB-wegwijzers naar het centrum langs het water van de Schie. Een wandeling van ca. 10 minuten.

### Adressen wandelroute Schiedam

- 1 **Brasserie Stadhuis**, Grote Markt 1a, [www.brasseriestadhuis.nl](http://www.brasseriestadhuis.nl), open op zondag vanaf 10.00 uur
- 2 **Lucas Drinkwinkel**, Grote Markt 15, [www.lucasdrinkwinkel.nl](http://www.lucasdrinkwinkel.nl), open op zondag 11.00-23.00 uur
- 3 **Korenbeurs**, Lange Haven 145, [www.debibliotheekschiedam.nl](http://www.debibliotheekschiedam.nl), open op zondag 10.00-17.00 uur
- 4 **Museummolen De Walvisch**, Westvest 229, [www.deschiedamsemolens.nl/museummolen](http://www.deschiedamsemolens.nl/museummolen), open op zondag 11.00-17.00 uur
- 5 **Jenevermuseum**, Lange Haven 74-76, [www.jenevermuseum.nl](http://www.jenevermuseum.nl), open op zondag 11.00-17.00 uur
- 6 **Stedelijk Museum**, Hoogstraat 112, [www.stedelijkmuseumschiedam.nl](http://www.stedelijkmuseumschiedam.nl), open op zondag 11.00-17.00 uur
- 7 **Het Schiedams Boekhuis**, Hoogstraat 106, [www.schiedamsboekhuis.nl](http://www.schiedamsboekhuis.nl), open elke eerste zondag van de maand 12.00-17.00 uur





zondag  
#43

# Vlissingen

De havenstad Vlissingen ligt aan de Westerschelde en heeft de langste zeeboulevard van Nederland. Nergens zie je de schepen zo dichtbij voorbijvaren als hier. Geniet op de vele terrassen van het prachtige uitzicht. Aan de ene kant staat een windorgel, aan de andere kant het standbeeld van Michiel Adriaenszoon de Ruyter. Hij werd hier in 1607 geboren en is nog altijd de beroemdste inwoner van Vlissingen. Alles in Vlissingen ademt zeevaart. In het Zeeuws Maritiem MuZEEum kom je er van alles over te weten.



→ Het grote witte huis met torentje aan de boulevard Bankert 156 is het Maritiem Instituut de Ruyter (MIR). Een zeevaartschool waar de schepen op nog geen 200 meter langsvaren. Hoe bijzonder is dat? Studenten worden hier opgeleid tot bijvoorbeeld maritiem officier. Wandel linksaf verder over de boulevard en je komt vanzelf bij de Gevangentoren, ook wel de Bomvrije genoemd door zijn bomvrije dakconstructie. De toren is een restant van een laatmiddeleeuwse stadswal. In de toren zit restaurant **De Gevangentoren** 1, waar je op een terras hoog boven het strand kunt genieten van het uitzicht over de Westerschelde. Het standbeeld even verderop is van de zeeloods Frans Naerebout, die in 1779 maar liefst 86 opvarenden redde van de Woestduyn. Dit schip van de VOC kwam uit Batavia en was in een vliegende storm terechtgekomen. Aan het einde van de boulevard kom je bij het zogenaamde Keizersbolwerk, met het standbeeld van Michiel Adriaenszoon De Ruyter. De Ruyter stond bekend als de belangrijkste admiraal in zijn tijd. Zijn bekendste tocht is die naar Chatham, waar hij onverwacht de Engelsen versloeg. De eerste steen van het bolwerk, genoemd naar stichter Keizer Karel V, werd gelegd op 21 april 1548. Wandel naar beneden naar het Beursplein. Het huis met het torentje is het voormalige Beursgebouw uit 1540, nu Brasserie V. Ga hier rechtsaf de Nieuwendijk op. Aan de overkant van het jachthaventje zie je het **Arsenaal** 2, in 1823 gebouwd als oefenruimte voor het infanteriebataljon. Nu is het een maritiem attractiecentrum voor jong en oud. Aan de Nieuwendijk 11 is het Lampsinshuis uit 1641. In dit huis, waar ooit de rijke reder Lampsins woonde, is nu het **Zeeuws Maritiem MuZEEum** 3. Je steekt hier veel op van de maritieme geschiedenis van Zeeland. Ernaast, op nummer 13, is restaurant **De Gecroonde Liefde** 4. Aan de Nieuwendijk 21 herinnert alleen een gevelsteen nog aan het geboortehuis van schrijfster Betje Wolff. Wandel de Nieuwendijk uit en ga bij de Walstraat linksaf. Sla vervolgens via het driehoekig pleintje linksaf de St. Jacobsstraat in. Aan de Oude Markt staat het oudste monument van de stad, de St. Jacobskerk, gesticht in 1308 en rond 1500 vergroot. Loop achterlangs de kerk naar de

Kerkstraat, en kom uit bij het Bellamypark, een prachtig breed langwerpig plein met aan een kant veel restaurants. De fontein uit het begin van 1900 is gewijd aan de 18e-eeuwse en Verlichte schrijfsters Betje Wolff en Aagje Deken, die beroemd werden met hun brievenroman over Sara Burgerhart. De allermooiste huizen staan aan de rechterkant van het Bellamypark, zoals Den Gulden Nagel, de voormalige herberg 't Gouden Hert en de gevels van de monumentale huizen Neffens de Swarte Leeu en De Swarte Leeu. Het felgekleurde kunstwerk van maar liefst 6.30 meter hoog heet *Dichter in het Park* en is een sculptuur van Berry Holslag. Het toont een eigentijdse dichter. Wandel weer naar de boulevard af en rust lekker uit op het terras van **Grand café Next** 5.

Is het te koud om buiten te zitten? Binnen zijn gezellige zitjes en je hebt nog steeds dat mooie uitzicht op de Westerschelde.

## Adressen wandelroute Vlissingen

- 1 **De Gevangentoren**, Boulevard de Ruyter 1a, [www.restaurantdegevangentoren.nl](http://www.restaurantdegevangentoren.nl), open op zondag vanaf 11.00 uur
- 2 **Arsenaal**, Arsenaalplein 7, [www.arsenaal.com](http://www.arsenaal.com), open op zondag 10.00–18.00 uur
- 3 **Zeeuws Maritiem MuZEEum**, Nieuwendijk 11, [www.muzeem.nl](http://www.muzeem.nl), open op zondag 10.00–17.00 uur
- 4 **De Gecroonde Liefde**, Nieuwendijk 13, [www.degecroondeliefde.nl](http://www.degecroondeliefde.nl), open op zondag vanaf 12.00 uur
- 5 **Grand café Next**, Boulevard Bankert 280, [www.amadore.nl/restaurant/grand-cafe-next](http://www.amadore.nl/restaurant/grand-cafe-next), open op zondag open vanaf 10.00 uur

### Tips in Vlissingen

★ Je kunt het beste de auto **parkeren** vlak bij de zeevaartschool aan de Boulevard Bankert 156 of aan het begin van de Boulevard de Ruyter. Het is hier betaald parkeren, maar de wandeling met uitzicht op de Westerschelde is adembenemend.

★ In september vindt altijd **Film by the Sea** plaats. Een internationaal filmfestival en inmiddels een begrip. [www.filmbythesea.nl](http://www.filmbythesea.nl)

★ Op zo'n 10 km van Vlissingen ligt het strand van **Zoutelande**. Wereldberoemd geworden door het liedje van Bløf. Het wordt ook wel de Zeeuwse Riviera genoemd vanwege de beschutte ligging. Het is het enige Zuiderstrand van Nederland.

